

ПРАВОВА ПОЛІТИКА УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника
Юридичний інститут

Матеріали Всеукраїнської
науково-практичної конференції
молодих вчених і аспірантів

Вдосконалення правового регулювання прав та основних свобод людини і громадянина

**26 квітня 2013 року
м.Івано-Франківськ**

Міністерство освіти і науки України

Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника

Юридичний інститут

**Вдосконалення правового
регулювання прав та
основних свобод людини і
громадянина**

Матеріали щорічної
Всеукраїнської науково-практичної
конференції молодих вчених
та аспірантів
(26 квітня 2013 року)

м. Івано-Франківськ, 2013

ББК 67.9 (4Укр)

В15

Редакційна колегія:

В.А.Васильєва - директор Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, Заслужений юрист України, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри цивільного права;

Ю.І.Микитин - заступник директора Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального права;

І.В.Козич - кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального права Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника;

С.М.Квасниця - завідувач інформаційно-видавничим відділом Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

В15 Вдосконалення правового регулювання прав та основних свобод людини і громадянина [текст] : *Матеріали щорічної Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених та аспірантів*. - Івано-Франківськ : Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2013. - 186 с.

У збірник включені тези доповідей учасників щорічної Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених та аспірантів «Вдосконалення правового регулювання прав та основних свобод людини і громадянина», яка відбулася 26 квітня 2013 року на базі Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Теоретичні положення і рекомендації учасників конференції щодо удосконалення законодавства України стануть ще одним кроком на шляху розвитку правової думки і законодавчого процесу.

ББК 67.9 (4 Укр)

© Юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2013

<i>Назимко Є.С.</i> Щодо наслідків вчинення злочину неповнолітнім протягом умовно-дострокового звільнення від відбування покарання	145
<i>Носко Н.В.</i> Організована група в кримінальному законодавстві різних країн	147
<i>Петечел О.Ю.</i> Феномен агресії як детермінанти злочинної поведінки.....	150
<i>Смушак О.М.</i> Реалізація кримінально-правової політики у сфері відповідальності за причетність до злочину в період Київської Русі	152
<i>Федчишин С.А.</i> До класифікації суб'єктів забезпечення безпеки закордонних дипломатичних установ України.....	155
<i>Черетій П.П.</i> До питання кримінально-правової характеристики ознак суб'єктивної сторони умисного вбивства з особливою жорстокістю	159

Секція 7 Процесуальні гарантії прав та законних інтересів особи у цивільному, господарському, адміністративному та кримінальному судочинстві... 163

<i>Дузінкевич Т.І.</i> Співвідношення повноважень суду першої інстанції цивільної юрисдикції та прав і обов'язків осіб, які беруть участь у справі	163
<i>Загурський О.Б.</i> Кримінальна процесуальна політика України в сфері забезпечення дотримання засад кримінального провадження	166
<i>Кадук С.В.</i> Автоматизовані інформаційно-пошукові системи натурних колекцій	168
<i>Микитин Ю.І.</i> Умови угоди про примирення у кримінальному провадженні	172
<i>Сметанюк В.Б.</i> Інформування учасників цивільного процесу як елемент дотримання принципу гласності судового розгляду.....	174
<i>Тубелець О.С.</i> Перспективи скасування процесуального інституту направлення справи на додаткове розслідування в контексті реалізації кримінально-правової політики.....	178

одному носи», і у юнаків, що розпочинають «в корчмі бійку, вже трохи підфарбовану політикою», і в тих, хто хапається зопалу за ядерну бомбу, є одна підстава – внутрішньовидова агресія. А це серйозна небезпека, яка загрожує людству в сучасних умовах культурно-історичного і технічного розвитку»

В останній час все більше вчених пропонують розглядати агресію, її витоки з урахуванням різних теоретичних підходів.

Вбачається все-ж-так, що агресивність як характеристика людини притаманна людині з народження як біологічній істоті та служить для реалізації, задоволення основоположного інстинкту – інстинкту самозбереження. І перебуваючи у суспільстві прояви агресії знаходять свій вираз у поведінці людини. Соціальні інституту можуть спрямовувати прояви агресивності як в позитивному так і в негативному напрямку.

1. Антонян Ю.М. *Психологія убийства*. – М., 1997. – 304с.
2. Бовть О.Б. *Агресивні реакції та шляхи їх корекції в молодших школярів. Автореф. дис... канд. психол. наук: 19.00.07 / О.Б. Бовть; Ін-т психології ім. Г.С.Костюка АПН України*. – К., 2001. – 18 с.
3. Зелинский А.Ф. *Криминальная психология / А.Ф. Зелинский*. – К.: Юринком интер, 1999. – 240с.
4. Лоренц К. *Агрессия (так называемое «зло»)*. – М.: Издательская группа «Прогресс», «Универс», 1984. – 272с.
5. Реан А.А. *Агрессия и агрессивность личности*. – СПб., 1996. – 39с.

Смушак О.М.

*Прикарпатський національний
університет ім. Василя Стефаника,
викладач кафедри кримінального права*

РЕАЛІЗАЦІЯ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПРИЧЕТНІСТЬ ДО ЗЛОЧИНУ В ПЕРІОД КИЇВСЬКОЇ РУСИ

Вивчення минулого є необхідним для розуміння теперішнього і бачення майбутнього. Відомо, що минуле дає нам можливість передбачити майбутні дії та події.

Інститут причетності до злочину в кримінальному праві має багату історію. Він формувався і вдосконалювався в нерозривному зв'язку з розвитком держави і права.

Здійснюючи історико-правовий аналіз юридичних норм та діючих юридичних норм та інститутів, а також проектування законодавчих положень дає можливість удосконалення правового матеріалу.

Кримінально-правова політика визначила розвиток кримінального права протягом всієї історії людської цивілізації та України, зокрема. Саме кримінальне право в порівнянні з іншими галузями права завжди відігравало особливу роль, це було зумовлено в першу чергу тим що воно здійснювало охорону найважливіших цінностей суспільства - захист особистості та її прав, правопорядку в цілому.

Історія кримінального права є по суті історією кримінально-правової політики.

Для України моментом відліку стали IX-X ст. н. е., саме в даний період з'явилися перші письмові акти, які містили кримінально-правові норми.

Розробка норм про причетність до злочину, як в теорії так і в законодавстві почалась лише в кінці XIX поч. XX століття. Цей період характеризується розробкою лиш окремих не систематизованих норм, які в тій чи іншій мірі пов'язані з інститутом причетності до злочину, це зокрема: Церковний устав Ярослава (XI ст.), Руська Правда, Судебник 1497 р. і 1550р., Соборне уложення 1649 р, Права за яким судиться мало-російський народ 1743, Уложення про покарання кримінальні і виправні 1845р., Кримінальне уложення 1903 р.

Першою історичною пам'яткою в якій містились окремі положення про причетність до злочину є Церковний устав Ярослава (XI ст.) в якому перераховувались законні підстави до розлучення серед яких зазначався, особливий випадок неповідомлення дружиною чоловікові про почуті нею задуми проти князя чи царя. Таким чином, Устав Ярослава встановлював такий вид причетності, як недонесення.

Важливе значення в розвитку інституту причетності відіграла Руська Правда, яка вважалася першим письмовим збірником правових звичаїв, постанов, виділених із княжих уставів і судових рішень. Руська правда містила в собі норми, які закріплювали привілейоване становище панівного класу, зокрема феодалів та їх оточення. Даний правовий акт став нам відомим завдяки спискам, які виникли внаслідок кодифікації права, яка проходила на Русі у декілька етапів. Руська Правда, мала три редакції: Коротка Правда, Поширена Правда та Скорочена Правда.

Кримінально-правова політика чітко простежується в нормах цієї надзвичайно важливої пам'ятки права, яка зробила незрівнянний вплив не тільки на подальше українське кримінальне законодавство, але і на законодавство інших слов'янських країн – Росії, Польщі, а також Литви.

У цьому нормативному документі чітко простежуються елементи вирішення завдань кримінально-правової політики – закладаються підвалини ряду інститутів кримінального права, даються перші дефініції,

здійснюється перша, звичайно, на елементарному рівні, структуризація заборонених видів поведінки – злочинів. Вперше була проведена ув'язка норм матеріального і процесуального кримінального права а також норм які сьгодні можна віднести до кримінально-виконавчих.

Можна констатувати появу у Руській Правді зачатків інституту співучасті в злочині – розглядаються питання відповідальності за підбурення до злочину, виділяються форми співучасті [1, с. 70-71].

Аналізуючи дане джерело, звичайно ми не знайдем згадки про причетність до злочину, але в статті 11 Короткої Правди та статті 32 Поширеної Правди зазначала відповідальність за незаконне користування чужим майном, привласнення загублених коней, зброї, одягу, приховування біглих холопів [2, с. 70].

Аналізуючи положення Руської Правди можна зазначити, що причиною встановлення відповідальності за приховування злочинця є прагнення держави припинити дію звичаю, який перешкоджає покаранню злочинця, згідно якого винний, який скоював злочин, та якого переслідують родичі вбитого, міг шукати заступництво і захист у своїх родичів. Саме ст. 77 Поширеної редакції Руської Правди констатує існування такого звичаю.

Особливістю законодавчого регулювання причетності в даний період було те, що причетність розглядалась тут, як один із видів співучасті, причетні особи підлягали покаранню нарівні із співучасниками. Підтвердженням цього є норми, які закріплені в ст. 132 Поширеної Правди, якщо разом з головним винуватцем-холопом крали або захоували плоди злочину вільні люди, то вони «в продажє князю».

В даний період часу було каране лише приховування, яке вчинене умисно, зокрема це положення міститься в статті 115 Розширеної редакції, де зазначається, що приховування холопа-утікача по незнанню про його становище не карається, якщо його приховувач підтвердить своє незнання присягою [3, с. 124].

На рівні з індивідуальною відповідальністю за приховування, яке вчинене умисно, в ст. 20 Короткої редакції Руської Правди встановлює відповідальність общини за приховування вбивці. Відповідальність общини за приховування була зумовлена більшою суспільною небезпечністю в порівнянні з індивідуальним приховуванням, оскільки воно залучало більше осіб.

В статті 37 Поширеної Правди вперше зазначається таке діяння, як придбання майна здобутого злочинним шляхом [3, с. 66]. Дана норма, пізніше була збережена Судебником 1497 р. (ст.46) [4, с. 354].